

درون رژیم ایران (بخش ۳): درماندگی اقتصادی سپاه پاسداران

به قلم هنری ژم (/fa/experts/hnry-rum/)

۶ آوریل ۲۰۲۳

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/inside-irans-regime-part-3-irgc-economic-frustrations

العربية (/ar/policy-analysis/dakhl-alnzam-alayrany-aljz-althalth-alahbatat-alaqtsadyt-l-alhrs-althwry-alayrany/)

درباره نویسنده

هنری ژم (/fa/experts/hnry-rum/)

هنری ژم هموند ارشد انستیتو واشنگتن است وی قبلاً نایب رئیس بخش تحقیقات و مدیر گلوبال ماکرو ایران و اسرائیل در گروه اوراسیا بوده است

تحلیل کوتاه

از قرار معلوم فرماندهان ارشد سپاه نگرانی‌های زیادی را با رهبر ایران در میان گذاشته‌اند از کمبودهای مالی تا فساد در میان نخبگان رژیم

همان‌گونه که در (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/inside-irans-regime-part-1-growing-fissures>)

بخش (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/inside-irans-regime-part-1-growing-fissures-and-poor-morale-irgc>)

یا (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/inside-irans-regime-part-1-growing-fissures-and-poor-morale-irgc>)

و (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/inside-irans-regime-part-2-clerical-crisis>)

بخش (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/inside-irans-regime-part-2-clerical-crisis>)

۲ (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/inside-irans-regime-part-2-clerical-crisis>)

این دیدبان سیاست‌گذاری توضیح داده شد گفته می‌شود گروهی از فرماندهان ارشد سپاه پاسداران در ماه ژانویه با

علی خامنه‌ای رهبر ایران ملاقات داشته‌اند و صورت‌جلسه ادعایی از این دیدار شامل شکایات گسترده درباره انسجام نیروها و مسیر

جمهوری اسلامی است اظهارات شرکت‌کنندگان سه مضمون را برجسته می‌کند: فساد سوءمدیریت و تنگناهای مالی که در پی

جنبش اعتراضی اخیر هر کدام حیاتی تازه یافته‌اند

فساد و بی‌کفایتی

مطابق صورت‌جلسه ادعایی تعدادی از فرماندهان مشخصاً از علی شمخانی دبیر شورای عالی امنیت ملی انتقاد کرده‌اند مثلاً جالب

است که پسر او را متهم به خودنمایی با ساعت مچی‌اش کردند که به اندازه درآمد متوسط چهار سال یک سرباز ارزش دارد از قرار

شمخانی هم جواب داده که دفتر او باخبر شده که فرزندان بسیاری از فرماندهان حدود ۱ میلیارد تومان در ماه (تقریباً ۲۰ هزار دلار به نرخ

بازار آزاد) خرج می‌کنند بسیار بالاتر از آنچه که حقوق پدران‌شان اجازه می‌دهد از فساد افراد رده‌بالای دیگر هم اسم برده شده است

از جمله کسانی که با صادق لاریجانی رییس سابق قوه قضاییه ارتباط داشته‌اند

طی سال‌ها سپاه و شمخانی در مرکز اتهامات فراوان فساد بوده‌اند و این همه گلابه اگر صحت داشته باشد معقول است سپاه از

طریق مکانیسم‌های مستقیم و غیرمستقیم نقشی مهم در بسیاری از بخش‌های اقتصادی بازی می‌کند از جمله در بخش انرژی ساخت و

ساز و حمل و نقل این نقش فرصت‌های فراوانی برای فساد دزدی و خویشاوندسالاری ایجاد می‌کند.

یکی از معروف‌ترین موارد اخیر «بنیاد تعاون سپاه» و یکی از زیرمجموعه‌های آن به اسم «هولدینگ یاس» بود که ظاهراً به نیروی قدس سپاه وابسته بود. سال گذشته بعد از آنکه در جریان حسابرسی فاش شد که مقدار زیادی از پول این بنیاد ناپدید شده است. یک

فایل (<https://www.rferl.org/a/farda-leaked-conversation-corruption-irgc/31710316.html>)

(<https://www.rferl.org/a/farda-leaked-conversation-corruption-irgc/31710316.html>)

(<https://www.rferl.org/a/farda-leaked-conversation-corruption-irgc/31710316.html>) صوتی

(<https://www.rferl.org/a/farda-leaked-conversation-corruption-irgc/31710316.html>)

درز کرده (<https://www.rferl.org/a/farda-leaked-conversation-corruption-irgc/31710316.html>) قدیمی از فرمانده وقت سپاه

منتشر شد که درباره اختلاس در بنیاد تعاون سپاه و شهرداری تهران حرف می‌زد. در فایل صوتی یادشده مشخصاً از چهره‌های مهم وقت نام برده شده بود از جمله محمدباقر قالیباف که در زمان تخلف ادعا شده شهردار تهران بود و نیز قاسم سلیمانی فرمانده فقید

نیروی قدس و حسین طائب رییس وقت سازمان اطلاعات سپاه رسانه‌های وابسته به سپاه صحت فایل صوتی را (<https://www.al-monitor.com/originals/2022/02/irans-irgc-confirms-leaked-audio-former-head-discussing-corruption>) تایید

(<https://www.al-monitor.com/originals/2022/02/irans-irgc-confirms-leaked-audio-former-head-discussing-corruption>)

(<https://www.al-monitor.com/originals/2022/02/irans-irgc-confirms-leaked-audio-former-head-discussing-corruption>)

(<https://www.al-monitor.com/originals/2022/02/irans-irgc-confirms-leaked-audio-former-head-discussing-corruption>) کردند

(<https://www.al-monitor.com/originals/2022/02/irans-irgc-confirms-leaked-audio-former-head-discussing-corruption>)

(<https://www.al-monitor.com/originals/2022/02/irans-irgc-confirms-leaked-audio-former-head-discussing-corruption>)

شمخانی هم با (<https://iranwire.com/en/politics/71342/>) اتهامات

(<https://iranwire.com/en/politics/71342/>) فساد (<https://iranwire.com/en/politics/71342/>) روبه‌رو شده است از جمله برخی

اتهامات که به دارایی املاک همسرش تجارت دریایی پسرش رابطه احتمالی برادرزاده‌اش با فروریختن یک ساختمان و ساخت و ساز خانه دامادش مربوط بوده است. او این ادعاها را (<https://www.bbc.com/persian/iran-60452366>) رد

(<https://www.bbc.com/persian/iran-60452366>) کرده است

(<https://www.bbc.com/persian/iran-60452366>)

همچنین بنا به متن درز کرده ادعایی برخی فرماندهان سپاه در جلسه ژانویه سرخوردگی خود را از بی‌کفایتی دولت ابراهیم رئیسی و سلف او ابراز کرده‌اند. گویا یکی از فرماندهان گلایه کرده که بی‌لیاقتی در میان مقامات استان البرز آن‌چنان شایع است که مدیر برق منطقه فرق بین کیلووات و مگاوات را نمی‌داند. از قرار نفر دیگری گفته که مقامات آن‌چنان از نیازهای مردم بی‌خبر هستند که او شک دارد هیچ یک از فرماندهان حاضر از قیمت مرغ یا گوشت باخبر باشند. اگر این‌گونه حرف‌ها به دقت گزارش شده باشد نشان می‌دهد به رغم کنترل کامل محافظه‌کاران بر تمام لایه‌های قدرت برخی از فرماندهان قسم‌خورده نظام عمیقاً از عملکرد رئیسی مایوس هستند.

مشکلات مالی

همین‌طور گویا فرماندهان سپاه از محدودیت منابع گلایه داشته‌اند. برخی از قرار گفته‌اند که حقوق‌ها با هزینه‌های زندگی همخوانی ندارد. به‌ویژه برای نظامیان عادی که سعی می‌کنند خانواده‌های خود را تامین کنند و فرزندان‌شان را به دانشگاه بفرستند. یکی از فرماندهان از نظامیانی یاد کرده که مجبور به داشتن چند شغل هستند و فرمانده دیگر از نابرابری حقوق بین نیروهای مرزی (که با حملات قاچاقچیان و تروریست‌ها مواجه هستند) و آن‌هایی که مشاغل اداری در تهران دارند گلایه کرده است. دو سردار سپاه هم بنا به ادعای متن از نیروهای گفته‌اند که به خاطر فروش اطلاعات محرمانه در ازای پول نقد دستگیر شده‌اند.

باز هم با توجه به بیماری اقتصاد کشور این گفته‌ها اصلاً مایه تعجب نیست و تأکیدی است بر اینکه سپاه از مشکلات مالی ناشی از فساد سوءمدیریت و تحریم‌های آمریکا مصون نیست. دولت ایران به رغم مواجهه با وسیع‌ترین جنبش اعتراضی تاریخ جمهوری اسلامی

نتوانست منابع کافی برای (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-new-budget-perpetuates-economic-challenges>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-new-budget-perpetuates-economic-challenges>) افزایش

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-new-budget-perpetuates-economic-challenges>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-new-budget-perpetuates-economic-challenges>) بودجه

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-new-budget-perpetuates-economic-challenges>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-new-budget-perpetuates-economic-challenges>) سپاه

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-new-budget-perpetuates-economic-challenges>) را که مهم‌ترین نهاد امنیتی کشور است به اندازه‌ای تامین کند که همگام با تورم باشد. هرچند بودجه

علنی شامل کل مخارج دفاعی نمی‌شود اما شاخص مفیدی از توانمندی‌های مالی دولت ارائه می‌دهد. برای سال جاری شمسی که

هفته گذشته آغاز شد دولت پیشنهاد یکسوم افزایش بودجه سپاه در مقایسه با سال گذشته را داد ولی تورم سالانه در حال حاضر بالای ۵ درصد است و بنابراین بودجه سپاه در عمل کاهش خواهد داشت حقوق کارمندان دولت و نظامیان هم دچار کاهش شده چون

<https://www.irna.ir/news/85058495/%D8%AD%D9%82%D9%88%D9%82-%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF>

افزایش (%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF

<https://www.irna.ir/news/85058495/%D8%AD%D9%82%D9%88%D9%82-%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF>

%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-

%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-

%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF)

(<https://www.irna.ir/news/85058495/%D8%AD%D9%82%D9%88%D9%82-%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF>

%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-

%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-

های (%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF

<https://www.irna.ir/news/85058495/%D8%AD%D9%82%D9%88%D9%82-%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF>

%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-

%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-

%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF) ٢.

(<https://www.irna.ir/news/85058495/%D8%AD%D9%82%D9%88%D9%82-%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF>

%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-

%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-

درصدی (%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF

<https://www.irna.ir/news/85058495/%D8%AD%D9%82%D9%88%D9%82-%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF>

%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-

%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-

%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF)

(<https://www.irna.ir/news/85058495/%D8%AD%D9%82%D9%88%D9%82-%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF>

%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-

%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-

تاییدشده (%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF

<https://www.irna.ir/news/85058495/%D8%AD%D9%82%D9%88%D9%82-%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF>

%D8%B3%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%86-%D9%88%D8%B8%DB%8C%D9%81%D9%87-

%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D9%84-%DB%B1%DB%B4%DB%B0%DB%B2-

به (%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF) هم با تورم همخوانی ندارد با وجود این مجلس سعی کرد

برخی پرسنل سپاه معافیت مالی اعطا کند خصوصا بسیج که از پرداخت برای برق گاز آب فاضلاب و شهرداری

<https://www.etemadonline.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%DB%8C-9/600041-%D8%A8%D8%B3%DB%8C%D8%AC-%D9%85%D8%B3%D8%AA%D8%B6%D8%B9%D9%81%DB%8C%D9%86-%D9%85%D8%B9%D8%A7%D9%81%DB%8C%D8%AA-%D9%85%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%A7%D8%AA%DB%8C-%D8%A8%D8%B1%25D>

9/600041-%D8%A8%D8%B3%DB%8C%D8%AC-

%D9%85%D8%B3%D8%AA%D8%B6%D8%B9%D9%81%DB%8C%D9%86-

%D9%85%D8%B9%D8%A7%D9%81%DB%8C%D8%AA-

معاف (%D9%85%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%A7%D8%AA%DB%8C-%D8%A8%D8%B1%25D

<https://www.etemadonline.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%DB%8C-9/600041-%D8%A8%D8%B3%DB%8C%D8%AC-%D9%85%D8%B3%D8%AA%D8%B6%D8%B9%D9%81%DB%8C%D9%86-%D9%85%D8%B9%D8%A7%D9%81%DB%8C%D8%AA-%D9%85%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%A7%D8%AA%DB%8C-%D8%A8%D8%B1%25D>

9/600041-%D8%A8%D8%B3%DB%8C%D8%AC-

%D9%85%D8%B3%D8%AA%D8%B6%D8%B9%D9%81%DB%8C%D9%86-

%D9%85%D8%B9%D8%A7%D9%81%DB%8C%D8%AA-

%D9%85%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%A7%D8%AA%DB%8C-%D8%A8%D8%B1%25D)

<https://www.etemadonline.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%DB%8C-9/600041-%D8%A8%D8%B3%DB%8C%D8%AC-%D9%85%D8%B3%D8%AA%D8%B6%D8%B9%D9%81%DB%8C%D9%86-%D9%85%D8%B9%D8%A7%D9%81%DB%8C%D8%AA-%D9%85%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%A7%D8%AA%DB%8C-%D8%A8%D8%B1%25D>

پیامدها

صورت جلسه ملاقات اگر اصیل باشد منعکس کننده نکته ای صریح است که اغلب در گفتگوها درباره بیماری اقتصادی ایران گم می شود یعنی در نتیجه تحریم های آمریکا و همین طور سوءمدیریت داخلی و فساد رژیم بخش های اساسی سپاه با فشار واقعی روبه روست البته دیگر بخش های سپاه از وضع موجود سود می برند: تحریم ها معمولا تجارت را به اشکال زیرزمینی سوق می دهند و نهادهای وابسته به سپاه از شبکه های خود برای دورزدن تحریم های آمریکا استفاده می کنند و در این مسیر بخشی از درآمد را برای خودشان برمی دارند

در واقع با توجه به پیچیدگی و منافع گوناگون سپاه نمی توان گفت سپاه دیدگاهی یکدست درباره تحریم ها دیپلماسی با غرب یا دولت کنونی دارد کابینه رئیسی پر است از فرماندهان سابق سپاه و محافظه کاران و تندروها نهادهای دولتی را اداره می کنند وضعیت کنونی باعث شد بسیاری از تحلیل گران تصور کنند سپاه بزرگترین برنده ریاست جمهوری رئیسی است اما معلوم است که برای بسیاری از اعضای این نیرو این طور نبوده است گلابه های ادعایی درباره بی کفایتی دولت تاکید می کند بر عمق چالش های ساختاری ایران و مشکلاتی که شماری از نیروهای سپاه در تامین مخارج خود دارند

هنری ژم هموند ارشد انستیتو واشنگتن است

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

KRG Oil and the Slipping Dream of Financial Independence

آوریل ۲۰۲۳

Nawras Jaff

[\(/policy-analysis/kg-oil-and-slipping-dream-financial-independence\)](https://policy-analysis/kg-oil-and-slipping-dream-financial-independence)

BRIEF ANALYSIS

China's Presence in Tunisia: How Far Has It Come, and Where Is It Headed?

آوریل ۲۰۲۳

◆
Louis Dugit-Gros ,
Sabina Henneberg

(/policy-analysis/chinas-presence-tunisia-how-far-has-it-come-and-where-it-headed)

BRIEF ANALYSIS

Surging Violence: Hamas Attempts to Reshape the West Bank's Political Landscape

آوریل ۲۰۲۳

◆
Nasser Khmour

(/policy-analysis/surging-violence-hamas-attempts-reshape-west-banks-political-landscape)

TOPICS

(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/) نظامی و امنیتی

(fa/policy-analysis/dmkrasy-w-aslah/) دموکراسی و اصلاح

REGIONS & COUNTRIES

(fa/policy-analysis/ayran/) ایران